

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Wij lezen het dagblad Trouw. U weet, net als ik, dat de weekendeditie van de krant enorm is. Twee bijlagen en dan de dikke krant zelf. In het weekend ga ik eigenlijk onmiddellijk naar bijlage 'Tijd'. Daar staat op de laatste pagina de rubriek 'Nette manieren' van Beatrijs. Ik heb voor u een aantal ingezonden brieven uitgekozen die gaan over het gebruik van onze woorden. Wat zeg je wel en niet?

Beste Beatrijs,

Na 35 jaar huwelijk heeft een goede vriendin van mij haar man verlaten. Het gebeurde op haar initiatief, maar ze is er toch kapot van. Ze woont nu alleen en ik steun haar zoveel als ik kan. Laatst vroeg ze me: 'Zie ik er even beroerd uit, als ik me voel?' Ondanks haar nieuwe vrijheid ziet ze er inderdaad ronduit beroerd uit. Ik heb gezegd dat het reuze meeviel. Moet ik bij dit soort rechtstreekse vragen eerlijk zijn of niet?

Waarheidslievende vriendin

Beste Beatrijs,

Sinds drie jaar heb ik (vrouw van 45) een lat-relatie met mijn lieve vriend. Vanzelfsprekend zien we zijn ouders (80-plus) regelmatig. De moeder van mijn vriend zit voortdurend te vitten op alles en iedereen, haar man en zoon inclusief. Door die negatieve houding en bitse opmerkingen, ook tegenover mij, klap ik in haar bijzijn helemaal dicht. Ik ben niet in staat om haar een koekje van eigen deeg te geven, want zo zit ik niet in elkaar. Ook ben ik bang, als ik ooit de moed bij elkaar geraapt heb om te zeggen wat ik van haar vind, dat dat helemaal uit de hand loopt, omdat het me zo hoog zit. Ik wil mijn vriend niet laten merken wat een hekel ik intussen aan haar heb, al weet hij wel dat ik moeite met haar heb. Ouders zijn en blijven een zeer gevoelig onderwerp. Al had ik maar één zin die ik in mijn hoofd kon prenten om hier niet meer door van slag te raken, dan zou ik al zo veel verder zijn. Kunt u me helpen?

Genoeg van bitsende schoonmoeder

Het gaat in al deze kwesties over hoe gebruik ik mijn tong? Hoe spreek ik? De waarheid? Een leugen? Een leugentje om bestwil?

Aan deze mogelijkheid van mensen om te spreken herinnert ons het negende gebod: 'Gij zult geen vals getuigenis afleggen over uw naaste'. Vaak wordt dit gebod opgevat als: zeggen waar

het op staat. Toch gaat het in dit negende gebod eigenlijk om spannender dingen dan om alleen maar de feiten weergeven.

Het gaat niet alleen om wat we zeggen, of onze woorden waar zijn of niet. Daar dwars doorheen gaat het om: wat richten onze woorden uit? Hoe gaan we om met onze medemens?

Zeggen dat iemand er belabberd uitziet is een feit, geen leugen, de waarheid,..... Zeggen, dat je schoonmoeder een bitch is, is de waarheid, een feit, eerlijk,.....

Er zijn mensen die zich erop laten voorstaan; ik zeg altijd maar precies waar het op staat! Ik noem de dingen maar bij de naam! Ik zeg het hem maar recht in het gezicht! Zo'n soort harde eerlijkheid komen we in de bijbel niet tegen.

Het is eigenlijk opvallend, dat er in de bijbel volop gemarchandeerd wordt met de keiharde waarheid.

Abraham zegt maar wat als hij tegen farao zegt dat Sara zijn zuster is.

Jacob liegt als hij tegen zijn vader zegt dat hij Ezau is.

De vroedvrouwen (Pua en Sifra) draaien als ze zeggen dat Hebreeuwse vrouwen kinderen krijgen zonder medische hulp.

Mozes jukt tegen farao, als hij zegt dat hij met het volk alleen een feest wil vieren in de woestijn.

Rachab liegt als ze Israëlitische spionnen verborgen houdt...

Als we het voorbeeld van de vriendin nog even aanhalen, dan gaat het er om dat je niet de waarheid an sich voor ogen hebt, maar of je zo spreekt dat de vriendin weer verder kan. Zodat ze de waarheid op den duur onder ogen kan zien.

Ik wil nog wat voorbeelden noemen zodat het goed duidelijk wordt waarom het gaat .

Stel je vader heeft aangeboden een keer te koken. Hij doet verschrikkelijk z'n best om het zo goed mogelijk te doen. De schalen staan op tafel, het ziet er heerlijk uit. Maar bij de eerste hap weet je het: het is niet op smaak. De zout vergeten. Wat zeg je dan: kraak je het eten volledig af of heb je oog voor je vader?

Het maakt nogal wat uit, hoe wij onze tong gebruiken. Spreken wij harde woorden? Of houden we rekening met de ander? Spreken we woorden die verlichten, opbeuren?

Het is heel wat als we ons bewust worden wat we allemaal met tong en taal kunnen

uitrichten. Beseffen we nog wel dat de eer, het welzijn, het geluk van een ander kan afhangen van wat ik zeg of niet zeg?

Hoe gemakkelijk maken we onnadenkende of ontactische opmerkingen. Een paar zinnen: Wat jammer dat je gezakt bent, ja, ik ben gelukkig geslaagd. Of: dat jij nu zoveel moeite voor een proefwerk moet doen, bij mij gaat het eigenlijk vanzelf. Je man ziet er slecht uit, hij kan het zeker niet aan op kantoor. In het tweede deel van de zinnen gaat het telkens mis. Eerst is er compassie. Daarna is het weer geheel+ verdwenen.

De psychologen zeggen, dat het in het spreken over anderen, of het nu in bijzijn van hen is of niet, gaat om min en plus. De meeste mensen krijgen een positief gevoel over zichzelf als ze negatief over een ander spreken. Als de ander in de min is, dan kom je zelf in de plus. Dat is de essentie van een vals getuigenis, maar ook van roddel. De kunst is nu om een ander hoog te houden en daar zelf ook een goed gevoel aan over te houden. De tong, kan daarom twee kanten op zegt de apostel Jacobus. Afbreken en opbouwen.

Opbouwen is schepping. Zoals er in Genesis staat tot tien keer toe 'En God zeide:' Zo bouwt God sprekend met zijn tong de schepping op. En Hij houdt er een goed gevoel aan over. 'Hij zag dat het goed was'.

Zo wordt de tong van de dove en de stille man in het evangelie van Marcus losgemaakt in het evangelie. 'En hij sprak goed' staat er. Hij gebruikte zijn tong weer goed.

Heel puntig zegt de apostel Jacobus het in zijn brief. De tong is een vuurtongetje dat een heel bos in brand kan steken. Niets aan de mens is zo gevaarlijk als zijn tong. Alles kan de mens bedwingen, maar zijn tong? 'Met haar zegenen we de Heer en met haar vervloeken we de mensen', schrijft Jacobus.

Er is een oud Joods verhaal over een man die zijn knecht een merkwaardige opdracht meegaf: iets zoeken dat het beste kan zijn en tegelijkertijd het slechtste. Na een hele tijd kwam de knecht thuis met een grote ossentong. Inderdaad, de tong: het beste en het slechtste.

Wat een macht heeft de tong. Je kunt er geweldige en funeste dingen. Zegenen en vervloeken, opbouwen en afbreken, genezen en schenden.

We hebben in de voorbeelden al gezien hoe belangrijk het is dat we onderkennen wat voor uitwerking onze woorden hebben op de mensen om ons heen. en als we eerlijk zijn dan weten we dat die uitwerking meer afbraak in zich heft, dan opbouw. Meestal praten we

onzelf goed en kleineren de ander. Hoe kan dat? Hoe kunnen we daar iets aan doen? Jacobus geeft ons als het hier om gaat iets heel belangrijks aan. Hij schrijft aan ons dat dat wat uit je mond komt, leeft in je hart. Als de bron zuiver is, komt er iets zuivers uit. Als de bron bedorven is, zal dat wat er uitkomt bedorven zijn. Een zilte bron kan geen zoet water geven! Daarmee zegt Jacobus dat je mond in feite de uitlaatklep is van je hart. Dat is in feite het boeiende in de brief van Jacobus. Hij zegt niet: pas op je woorden. Hij weet te goed dat woorden ergens vandaan komen: uit het hart. En de vraag is dan ook: wat voor mens ben je? Wat voor hart heb je?

“Laat uw woord altijd aangenaam zijn, met zout smakelijk gemaakt, opdat u weet hoe u iedereen moet antwoorden” schrijft Paulus aan de Colossenzen.

Zoute woorden. Die kennen wij niet. Wij kennen alleen elkaar ongezoeten de waarheid vertellen, maar woorden die aangenaam zijn met zout aangemaakt. Die tegen bederf zijn. Laat de je woorden zout of zoet zijn, maar niet zilt. Zorg dat je bron zuiver is.

Ben je een mens die uit liefde leeft? Uit liefde. Niet door de ander neer te halen kom je zelf omhoog, maar de liefde van God haalt je omhoog zodat je liefde kan geven. Is er liefde voor elkaar in ons hart? Of is er onzekerheid in ons, willen we onszelf waarmaken, willen we beter zijn dan een ander!

Liefde voor elkaar leert de God ons. Jezus heeft die liefde gebracht. Hij heeft laten zien, wat het is, genadig met elkaar omgaan. Hij wist wat er in de mens is aan onzekerheden. Hij wist het, heeft het op zich genomen en het weggedragen aan het kruis. Om er niet weer op terug te komen. Hij heeft daarmee als het ware gezegd; de schulden van de mensen tellen niet, ik weet nog iets anders van hen te vertellen. en uit zijn leven bleek, hoe oneindig de moeite waard Hij ieder mens vond.

Laten we Hem toe als bron, dat Jezus ook ieder van ons omhoog haalt, laten we Zijn liefde en genade toe, dan kunnen ook wij zo met de andere mensen omgaan. Dan vergaat ons de lust om onze medemens de grond in te boren, dan hebben onze woorden iets van mildheid en begrip, van een weldadige warmte.

Hoe doen we dat in Drenthe? Drenten staan er niet om bekend om mensen te prijzen. Omhoog te halen. Ook niet om zelf trots te zijn. Ik woon nu drie jaar in Hogeveen en denk nu een beetje te begrijpen hoe Drenten spreken. Hun tong en taal gebruiken.

Marijn de Vries een sportjournaliste die columns in hetzelfde Dagblad Trouw schrijft, gaf me na de promotie van fc emmen in één van haar columns een kleine cursus 'leer de Drenth

kennen'. Ze komt zelf uit het dorp t Haantje en is helemaal spuugzat van het negatieve gepraat over Drenthe. Haar cursus bestaat uit vier punten:

1. Een Drent is niet stug; hij verstaat de kunst veel te zeggen met weinig woorden. Dat is misschien wel knapper dan weinig zeggen met veel woorden.
2. Enthousiasme wordt niet met bijvoeglijke naamwoorden en uitroepetekens geuit. Als een Drent met 'mag wel' reageert op de vraag of hij koffie wil, dan heeft hij gloepens veel zin in een kop. Antwoordt een Drent 'kon minder' op de vraag hoe het met hem gaat, dan gaat het hartstikke goed met hem. Zegt een Drent 'ik zal erover nadenken' op welke vraag dan ook, dan bedoelt hij 'nee'.
3. Een Drent zal nooit zeggen dat hij iets goed kan. Hij houdt niet van snakken en niet van snakkerds, niet van mensen die schreeuwerig laten weten hoe goed ze iets kunnen. Een Drent dóet liever, hij laat het liever zien - en is een beetje verongelijkt als het vervolgens niet gezien wordt, als de aandacht toch weer naar de schreeuwerds en de dikdoeners gaat.
4. is een puntje van zelfkritiek. Wij, ze is immers zelf Drenth, Drenten gaan de rest van Nederland niet leren bescheidener te zijn. Nee, we moeten zelf opstaan en zeggen wat we goed kunnen. Waar we trots op zijn. Daar is niks mis mee.

Ik ben dat laatste wel met haar eens. God zei 'Laat ons mensen maken naar ons beeld'. Dus ook: laat ons Drenten maken naar ons beeld. 'En Hij zag dat het goed was'.

Dus...laten we dat wat goed is tegen elkaar zeggen. Niet snakkend, maar het gewoon laten zijn. Laten we onze tong goed gebruiken.